

משניות

דב"ר

טיפשות ישראל

הנער

מסכת חגא

עם פירוש מתנת זהב

הוצאת
בית משחק ספורים "פראדיו"
ע. ברטמן נשיא
לונדון, ניו יורק

"פראדיו" תש"ס

סדר פורים תורה הקדמה למסכת חגא

בכל שנה ושנה ביום כ"ה בחודש דצמבר חוגגים בעולם הנוצרי את חגא שהוא חג המולד [קריסמאס זלע"ז]. והרבה בני אדם שאינם נוצרים גם חוגגים בו. ויש מנהגים מרובים שבני אדם נוהגים במ בחגא. ואע"פ שחגא אינו חג יהודי הרהר המחבר בלבו לחשוב ולדעת איך תיראה המשנה אילו היה בן ולכן אסף המחבר מנהגים ושאר דברים שחוגגי חגא נוהגים במ בקונטרס זה. והתלמיד צריך לדעת שהקונטרס ניש בצורת "פורים תורה". אך השאיר המחבר כתרגיל לתלמיד למצוא בכתבי תורת אמת את מקור הלשונות והסברות הנמצאות בקונטרס. ולפיכך ישתעשע הלומד בפורים ויזכה ללמוד תורה באחד. וכל מי שחושב שמעשה ליצנות כזה לאו דבר מצחיק הוא מן הראוי שיפסוק מיד:

© Immanuel Burton. All rights reserved. No part of this work may be distributed without this copyright message attached. No charge may be made for supplying this work or any part thereof in any form other than to cover the costs of distribution.

The inclusion of any part of this work in any commercial publication is expressly forbidden without the written permission of the author.

Further copies of this work are available from this web page:

<http://www.policeboxes.com/purim>

Comments about this work are welcome by email:

PurimTorah@policeboxes.com

חגא אילן פרק א

פרק א א אילן שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה בבית פסול ובשוק מותר. ושאינו גבוה שלשה טפחים פסול. רבי נועל מתיר אילן בונסאי וחכמים אוסרים. ושחמתו מרובה מצלתו פסול רבי רודאלף מתיר אם אינה בצד המתנות. אילן ישן כשר בטילטול הנוי: ב אילן הגזול והיבש ושנקטם ראשו ושאינו לו מחטים פסול. עקוד נקוד וטלוא פסול. היו בו שני מחטים שחורים או לבנים בתוך זמורה אחת פסול רבי סלבעסטר אומר אפילו בתוך גבעול אחד: ג אילן שנכרת לנוי פסול ורבי נועל מכשיר. אילן פלסטי בבית פסול ובשוק מותר. ושל לוחית נוצצת פסול. רבי רודאלף מתיר אילן אדום: ד אילן שאינו לו שבעה על שבעה פסול. רבי רודאלף אומר הנוי בשיעור: ה המעמיד אילן על ראשו פסול ורבי רודאלף מכשיר. המעמיד אילן בראש עגלה פסול. ועל גבי גמל רבי רודאלף מכשיר וחכמים פוסלים. אילן בעציץ נקוב אם נעקר פסול ואם נכרת כשר. ובעציץ שאינו נקוב כשר: ו דבקון לבן הגזול והיבש ושנקטם ראשו ושאינו לו גרגרים פסול. ושיש בו שלשה

מתנת זהב

פרק א א אילן. של חגא: בבית פסול. משום דלמעלה מעשרים אמה לא שלטא עינא ולכן אין רואין את הנוי שבראש האילן: מותר. כשר לאו תנן שלא למנות היום הוא אלא לפרסומא בעלמא. ומכאן ואילן מיירי המשנה צילני בית: פסול. שאינו דבר חשוב: בונסאי. אפילו בפחות מג' טפחים שזה דרך גידולו ודבר חשוב הוא. ואע"פ שאינו ראוי לכסוי מתנות אלא לנוי בלבד ר' נועל אינו מחייב כסוי מתנות שלא לציט את העניים כמפורש בפרק ג': וחכמים. שלשה חכמים היו: אוסרים. דמנריכס אילן הראוי לנוי ולכסוי מתנות: אינה. חמתו: בצד המתנות. לנד זה ראוי לכסוי. וחכמים חוששין שמא תגרר חולדה מתנה מנד לנד: אילן ישן. שנכרת לשם חגא לפני ראש חודש דמנצר ואפילו לפני כמה שנים: בטילטול הנוי. שחייבים גם קישוט האילן לשמו: ב הגזול. דכתיב גודו"ל ט"ו א"ל מנקה"ד: והיבש. גורה שמא ישרו המחטים שעת ההקשטה ותשאר חמתו מרובה מנלחו: ראשו. דעיקר הנוי צראשו: מחטים. ולא עליס זכר לקש בצדס ודו"ק: עקוד. קלוף במקום עקידתו והוא הגזע: נקוד. מנומר בחצרורות דקות: וטלוא. לשון טלאים חצרורות רחבות: פסול. בעקוד משום דהוי הפסק בין ראשו ועליו. בטלוא משום דסופו להתיבש וצנקה דטעון הסגרת שעת ימים שמא יפרוס הנגע ויהפך לטלוא ועל ידי ההסגרה יעבור זמן המנוה: שחורים או לבנים. לגמרי: זמורה. ענף אחד: פסול. שלא גדל צירק תמימה: גבעול. זה חומרה שמחטים צאותו הגבעול גדלים מאותו מקור: ג שנכרת לנוי. לנוי כללי מיירי: מכשיר. דסבר ר' נועל שנוי של חגא צתורת נוי כללי הוא: של פלסטי בבית פסול. דלאו דבר חשוב הוא: לוחית נוצצת. כמין רצועות קצרות וצרות של מחכת וצבעות. טינסע"ל צלע"ז: פסול. דאינו ראוי אלא לנוי בלבד. ואפילו לר' נועל שאינו מחייב אלא לנוי בלבד פסול שהנוי צריך להיות על האילן ולא האילן עצמו: אילן אדום. אם יש לו צורת האילן: ד שבעה על שבעה. חמת הענפים התחתונים כדי לכסות חותמה ורובה של מתנה: הנוי בשיעור. אם הענפים והנוי שעליהם הם שבעה על שבעה כשר: ה ראשו. של האילן: פסול. שהנוי צריך להיות צראש האילן ממש וצראש גבהו: מתיר. דסבר ר' רודאלף שהנוי שבראש אינו צריך להיות צראש האילן ממש אצל פוסל הוא אילן שנקטם ראשו צראש האילן נעלם: בראש עגלה פסול. לכסוי מתנות דאין מכניסין עגלה לבית אצל מותר לפרסומא בעלמא: ר' רודאלף מתיר. אפילו לכסוי מתנות דכשמכניסין את הגמל לארוה הרי זה כמו כסוי המתנות צארוה הקדמונית: פוסלים. דמנריכס כסוי מתנות צחוך מקום דירתו ממש: בעקוד. האילן: פסול. דעדיין מחובר לקרקע הוא דרך הנקב: נכרת כשר. דאין לו שרש: ו דבקון לבן. למח עס גרגרים לצנים שגדל על אילנות. מיסעלע"ז צלע"ז: היבש. דאין צוה חמד: ושנקטם ראשו. דלא הוי הידור: ושאינו לו גרגרים. שהם סימן שהוא דבקון

חגא אילן פרק א

טפחים כדי לנענע בו כשר. שלמעלה מעשרים אמה פסול. ושאינו נקטף פסול ורבי נועל מכשיר: ז צינית הגזולה והיבשה ושנקטם ראשה ושאין לה גרגרים פסולה. ושאינה ירוקה ואדומה פסולה ורבי נועל מתיר בכולה ירוקה. ושאין בה שלשה טפחים פסולה:

פרק ב א מאימתי קושטין את האילן מראש חודש עד תחילת השבוע דברי רבי רודאלף וחכמים אומרים אפילו עד היום. רבי סטיבן אומר מתחילת השבוע. ובשוק קושטין אפילו לפני חדשיים. הקושט אילן וכרתה לא יצא ורבי סטיבן אומר יצא: ב נוי שבראש האילן כוכב או מלאך. איזה הוא כוכב כל שיש לו חמשה חדים ורבי נועל מתיר אפילו בעשרה. ואיזה הוא מלאך כל שיש לו כנפיים והלה. רבי נועל מתיר פיה בשוק. אין מניחין את המתנות לפני הנוי: ג במה מדליקין ובמה אין מדליקין. אין מדליקין לא בנרות ולא בסוללה ולא בצבע אחד אלא מדליקין בחשמל ובכמה צבעים. ווענססלאם המלך אומר מדליקין בנרות. רבי סלבסטער אומר בהבליחות: ד המעמיד אילנו ליד חלון יצא

מתנת זהב

לצן ולא מין אחר: לנענע בו. הנענעים למשוך את המין השני כדי להשתתף בנשיקה של מנוה. וג' טפחים שיעור לנענע בו: פסול. דאי אפשר לראותו ולכן אין יודעים אם עומדים תחתיו בשעת עשיית המנוה: שאינו נקטף פסול. כשעדיין גדל על אילנו פסול דטפל הוא לאילן: מתיר. מפני שחורף אין לאילנו עלים ולכן הדקון הלצן נכר בקלות: ז צינית. שיח עם עלים קוונים וגרגרים אדומים. האל"י זלע"ז: היבשה. דעל ידי היוצא העלים תרונים צינת וזה סכנה: ושאין לה גרגרים. דכתיב ד"א האל"י זערי"ז א' זערי"ז: ירוקה ואדומה. כלומר עלים ירוקים וגרגרים אדומים: פסולה. העלים הקלונים הירוקים הם כנגד כתר הקונים והגרגרים האדומים הם כנגד טיפות הדם שנטפו בשעת חציפת הכתר. וא"ת שחגא זמן הלידה הוא ולא חזש את כתר הקונים אלא בשעת הנליצה זלצד י"ל סוף מעשה במחשבה תחלה: בכולה ירוקה. דסבר רבי נועל שטיפות הדם אין זרימין הזכרה שהיה ספק שמא יטפו: פסולה. דכתיב פאל"ו מ"י א"ן מערי"י מאז"ו"ר ושלשה טפחים הוא שיעור של עליזות:

פרק ג א קושטין. לשם חגא: מר"ח. דזמנא: תחילת

השבוע. שחל בו את חגא דסבר ר' רודאלף שקישוט האילן זריך הכשר קודם חגא: עד היום. של חגא שאינם מחייבים הכשר: מתחילת השבוע. כדי שיהא הפסק בין שמחת חג ההודיה שחוגגין בעולם החדש בקוף חודש נוצמבר וצין שמחת חגא: לפני חודשיים. לאו דוקא חודשיים אלא כל חנוני יקשוט באיזה זמן שירצה לפרסום: לא יצא. ידי חובתו של קישוט דכתיב דע"ק ד"ה האל"ו וי"ד באו"ו אה"צ האל"י משמע מעשה ולא מן העשוי: יצא. שכל לעמיד לחתוך כחתך דומיא. ואין הלכה כר' סטיבן: ב כוכב. זכר לכוכב צית לחם: מלאך. זכר למלאך ההכרזה: חמושה חדים. אחד כדי לאגוד את הכוכב עם האילן וארבעה כנגד ארבע הרעות: אפילו בעשרה. דנכר ככוכב: כנפיים והלה. שהם סימנים של מלאך: פיה. יצירה קטנה עם כוחות להטים. פער"י זלע"ז: בשוק. כדי שיימשכו לוקחים לחנויות משא"כ צצית: מניחין. תחת האילן: לפני הנוי. שבראש האילן שאין לו נוי זראשו אינו זכאל אילן של חגא. ומפני ששלשת החכמים לא הביאו את מתנותיהם אלא לאחר הלידה אין להניח את המתנות לפני קציעת הנוי שזראש: ג במה מדליקין. את האורות ששמין על האילן לנוי: לא בנרות. משום סכנת שריפה: ולא בסוללה. דכוחו עראי הוא ויכול שלא יהיה בו כדי להשלים את שיעור זמן הדלקה: בחשמל. דכוחו בזמנת קציעות הוא. ותשמל נמי רמו למלאך ההכרזה והמצין יצין: ובכמה צבעים. לשם הידור: מדליקין בנרות. ויש לסמוך על דעה זו: בהבליחות. כמו הכוכבים שזרקיע. וזריך להיות דוקא כמוהם ולא כמו כוכב צית לחם דכתיב טווינקע"ל לטע"ל סטא"ר וכוכב צית לחם היה כוכב גדול: ד ליד חלון. לשם פרסום: יצא. ידי חובתו של פרסום: לא יצא. דאי אפשר

חגא מאימתי פרק ב

ובחדרי חדרים לא יצא. המכבה את האורות מפני שהוא מתירא מפני גנבים ואם בשביל החולה שיישן פטור. חם על החשמל חייב. וכמה היא שיעור הדלקה רבי נועל אומר חצי שעה רבי רודאלף אומר עד סוף האשמורה הראשונה וחכמים אומרים בלילה הראשון כל הלילה ובשאר הלילות עד חצות: ה אורות שבשוק מדליקין מראש חודש ובלילה הראשון נכבד ידליקם. נוהגין לשיר מזמורי חגא בחבורות ולצלצל במצללות. ומשמיעים החנונים את המזמורים. רבי סלבעסטר אומר אין מקדימין לפני ראש חודש:

פרק ג א בליל כ"ח מתחילין לספור ספירת ההתגלות. ובכל לילה ולילה פותחין חלון. אם שכח יפתח שנים בלילה הבא ורבי סטיבן אוסר אכילת הפנג. ונוהגין להדליק גרות בהרבה מקומות. וגם סופרין ימי לקיחה: ב משנכנס דצמבר מרבים בשמחה. ועושים משתה בכל חנות ותנות. וכמה אדם חייב לשתות רבי נועל אומר ארבעה כוסות רבי סטיבן אומר עד דלא ידע וחכמים אומרים אין מספק לשתות עד שפניו מוריקות ועיניו בולטות: ג מסדרים לתנוקות הצגת הולדת ופנטומימות לגדולים בתאטרונים: ד קונין מתנות כדי לשלח מתנות איש לרעהו. רבי ניקולאם היה אומר כל המרבה בעמידה הרי זה משבת. וגם קונין כרטיסים. הנותן מתנה לבן ביתו חייב להניחה תחת האילן ור' נועל

מתנת זהב

לראותו מרשות הרצים וראית האילן צמדרי חדרים לאו קראי פרסום: המכבה. צמוך שיעור זמן ההדלקה: פטור. מלהדליק שוב את האורות כדי להשלים את שיעור זמן ההדלקה משום דיראת גנבים ורפוי חולה דוחים את חיובא דפרסום דכתיב פי"ס אנ"ד גודווי"ל: חייב. להדליק שוב: חצי שעה. אחר לאת הכוכבים דסדר ר' נועל שמקנת הלילה ככולה: האשמורה הראשונה. שלש הראשון של הלילה. ומאז ואילך כבר כלחה רגל מן השוק: כל הלילה. לכבוד אז חגא. ונמי קראי סאנט"א: ובשאר הלילות. של חגא וג"כ הלילות לפני חגא שהרי נוהגין ברוב מקומות להדליקם: עד חצות. שזמן שמחה רגילים להתהלך צרה"ר עד חנות. והלכה כחכמים: ה מראש חודש. דלמזר כדי לעורר את העם לחגא. ואפילו מערב חגא עד סופו מדליקין בשוק דמאז ואילך הם לפרסום ולא לעירור: בלילה הראשון. שמדליקים אותם שאין חייבים להדליקם בראש חודש דוקא אלא מראש חודש: נכבד. כלומר אדם מפורסם. וראוי הוא לפרסם את העירור: מזמורי חגא. פיוטים על מעשה חגא. קאראל"ז בלע"ז: חבורות. ברשות הרצים. והם גוצים פרוטות כדי לקנות מתנות לאציונים: ולצלצל. דכתיב גיינגע"ל בעל"ז: משמיעים החנונים. צמוך המנויות כדי שיחשבו הלוקחים על חגא ויקנו מתנות ושאר תשמישי חגא. ולא מזמורים ממש הם משמיעים אלא הקלטות שקורין מיוזא"ק בלע"ז: מקדימין. החנונים להשמיע: לפני ראש חודש. נוצמזר כדי שלא לערצב שמחת חגא בשמחת ליל כל הקדושים שנקרא האלאווי"ן בלע"ז שמוגין בסוף חודש אוקטובר: פרק ג א בליל כ"ח. של נוצמזר: ההתגלות. אדווענ"ט בלע"ז: פותחין חלון. של לוח ההתגלות: ואם שכח. לפתוח את החלון: אוסר. צמחון ששכח: הפנג. מאכל מתוק כגון שוקולד. ואיסור אכילתו קנס הוא: גרות. מיוחדות להסתגלות ושונות הן מאורות חגא: ימי לקיחה. שנסארים לפני חגא. ויש כמה מנהגים מאימתי מתחילין לספור את ימים אלו: ב מרבים בשמחה. דכתיב עי"ז ד"א סיא"ן ע"ז צ"י ג'אל"י: בכל חנות וחנות. לאו דוקא חנויות אלא כל מקומות של עסק ומלונות וכדומא: ארבעה כוסות. נגד שלשת החכמים והתינוק: עד דלא ידע. למה הוא שותה. ויש אומרים עד דלא ידע איפה צימו: ועיניו בולטות. שזה ראייה של שכרות: ג הצגת הולדת. ללמד את התינוקות. והם צריכים להציגה צמתי ספר: פנטומימות. לשמח את לב העם: ד לשלח. זכר לנתינת שלש המתנות של החכמים. ואע"פ שהם הביאו שלש מתנות אין אדם חייב לשלח אלא מתנה אחת שכל חכם הביא רק מתנה

חגא בליל כ"ח פרק ג

מתיר בשליחה. וחייב לזוהר לשלח מתנותיו לפני יציאת האחרון: ה חייב אדם להביא את בניו למערה לקבל מתנה. בונין אנשי שלג עם פחמים וגזר ומקלות. ר'נועל מתיר באבנים: פרק ד א כל הודו שלא נלקחה ונמלאה ונצלה לשמה כשר ורבי סלבעסמער פוסל. רבי רודאלף אוסר הקפוא וחכמים מתירים. הודו הגזול ושיש לו מום ושאין לו כביצה לכל אחד ממנוייו פסול: ב ההודו אינו נאכל אלא ביום ואינו נאכל אלא אחר חצות ואינו נאכל אלא למנוייו ואינו נאכל אלא צלי. רבי סמיבן היה אוכל בשר לבן: ג אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו במלוי בבצל ובמרוה ובפסטינקא. ובתוספות בתפוח אדמה ובכרוב ניצן. רבי רודאלף אומר בתפוח אדמה צלי: ד החביצה עיקרו בתאינים ובצימוקים וביין ואוכלים אותה עם חמאה ברנדי. רבי ניקולאס מתיר עם רפרפת. רבי נועל היה גותן מחצית השקל בתוך החביצה. מתחילין להכין את חביצת חגא הבא וגותנין בו מהנותר: ה מתקבצין לבית אבותיהם לסעודה. מושכין בזקוקין באמצע הסעודה והעני לוקח את

מתנת זהב

אחת: בעמידה. צמור צמנות צשעת לקיחה: ברטויסם. כדי להודיע למקבל את שם השולח. וגם נוהגין לכחוש צשורות טובות עליהם ושולחים אותם צלי מתנות לדיעים: תחת האילן. שזה עיקר הנחת המתנות: שליחה. כדי שלא יחזיש העני שאין לו אילן. ולא פליגי צין עני לעשיר. וזה הטעם שר' נועל אינו מחייב כסוי מתנות כדלמא צפ"א: יציאת האחרון. של רצי צית הדואר. ולא מיירי על יציאה האחרונה ממש אלא יציאה האחרונה להצטיח הגעת המתנה למקבל לפני חגא: ה להביא. משום שלום צית: מערה. של אז חגא שחנטיס מסדרים צמנותיהם. גראט"ו צלע"ו: לקבל מתנה. מעוזרי אז חגא והיא מושכת תלצתן לקצלת עיקר מתנת חגא: בונין. צמקומות שירד שלג שאין חיוב להציא שלג ממקום אחר דכתיב ווע"ן ד"א סנא"ו לא"י ראונ"ד אצא"ט: פחמים. לעיני איש השלג ולכפתורים להראות שיש לו כחמת: גור. לאפו: מקלות. לזרועותיו: באבנים. צמקום הפחמים שהם מלויים יותר: פרק ד א הודו. מין עוף ושמו לשון הודיה: בשר. דרוז אנשים אינם אוכלים הודו צדרך כלל צחודש דלמצר ולכן שפיר הוא שהודו זה לשם חגא הוא: הקפוא. צין לפני הצליה צין לאחר הצליה שאינו דבר חשוב לפי ר' רודאלף: ושיש לו מום. דלאו דבר חשוב הוא לכולי עלמא: כביצה. שזה שיעור אכילתו רמו לפסחא: ב אלא ביום. דעיקר סעודת חגא ציום הוא: אחר חצות. כדי שיתחזקו ויתחממו העם לפני סעודתם משמחת הערב: אלא למנוייו. למנוע התפלמות: צלי. דמסורה היא לאוכלו צלי: בשר לבן. ולא הודו כדי להצדיל צין חג ההודיה לחגא שהרי צעולם החדש אוכלים הודו צמג ההודיה. וזה מנהג שטות: ג חובתו. של עיקר הסעודה עם ההודו: במלוי. של ההודו: ובמרוה. עש ציחני עם עליס עפורים וירוקים. ס"ג צלע"ו: ובפסטינקא. כמין גור לבן. פארסני"ף צלע"ו: ובכרוב ניצן. כמין כרוב קטן. צראסאל"ו ספרא"ט צלע"ו: בתפוד צלי. כמו ההודו. והלכה כר' רודאלף: ד החביצה. המנה האחרונה של הסעודה. פודינג צלע"ו: בתאינים. דכתיב נא"ו צרינג"ג א"ס סא"ס פיג"י פודינג"ג: ברפרפת. תצטיל שעשוי עם צינים וחלב ועמילן החרס. קאסטאר"ד צלע"ו: בתוך החביצה. כדי שישאלו החינוקות: מתחילין. אחר הסעודה וכדי שתצטיל ותתקיס צמשך השנה לחגא הצא: מהנותר. של הצליה הישנה לנזור הרציפות צין חגא צית לחם וצין חגא לעמיד: ה מתקבצין. דכתיב א"ו קא"ס א"ל י"י פייחפ"ל: בזקוקין. השצון של נייר שמתפוצץ צלי אסון כשמושכין צקצותיו. קראקע"ר צלע"ו: והעני. ציותר

חגא כל תודו פרק ד

הצעצוע דברי רבי שטיבן וחכמים אומרים האוחז את חלקו. מפסיקין הסעודה בשעת נאום המלך. רבי ניקולאס מחייב יין אדום ורבי רודאלף מחייב יין מחומם ומתובל.

בראשונה סקרוג' הקמצן לא היה נוהג בסעודה:

פרק ה א ערבי חגא סמוך למנחה לא יעבוד אדם עד שתחשך. ואפילו עני לא יעבוד. מתקהלים למיסה בחצות הלילה: ב מבינין פשטידות בבתיהם. רבי רודאלף אומר מבינין גזרים. רבי נועל אומר כוס שרי. קובעין פזמקאה רבי רודאלף אומר על אצטבת האח ר' סלבעסטער אומר בתחתית המטה וחכמים אומרים בין כך ובין כך יצא: ג מתפללים לפני פתיחת המתנות. ומאימתי פותחין את המתנות בבוקר משיכיר בין תכלת ללבן עד זמן אכילת הסעודה דברי רבי רודאלף ורבי ניקולאס אומר משלש שעות: ד לא יעבוד אדם בחגא ורבי נועל מתיר עובדי מקצועות חיונים. ובחולו של מועד ממעטין בעבודה. רבי ניקולאס היה אומר כל המרבה בביטול עבודה בימים אלו הרי זה משבח: ה חגא שחל להיות בשבת פותחין המתנות וסועדין ואין עובדין בשני ובשלישי. ושחל להיות בערב שבת פותחין המתנות וסועדין ואין עובדין בשני. זה הכלל בכל שנה ושנה פותחין המתנות וסועדין בו ביום ומבטלין שני ימי עבודה: ו ערבי ראש השנה ממתנין עד

מתנת זהב

משני המושפין: הצעצוע. שנמלא בחוך הזקוק. וגם יש זקוקין עם כתרים של נייר צחוכס וזכר לשלש המלכים מהמזרח: האוחז את חלקו. כלומר המלך של הזקוק שיש צו הצעצוע שאע"פ שנים אוחזין זקוק זה לא אמר הצעצוע שלי וזה לא אמר הצעצוע שלי: נאום המלך. צמדינות שהן שהמושל נוהג לנאום לפני העם: מחייב. בשמיה שאין שמחה אלא בצער ויין: מחומם ומתובל. דקא דריש רבי רודאלף אל תקרא קישוט אלא קושט: לא היה נוהג. אבל אמר זיקור שלש הרמות קיס וקיבל עליו את כל חגיגות חגא: פרק ה א סמוך למנחה. צמחלת שעה העשירית: לא יעבוד אדם. כדי לגמור את ההכנות של שעה האחת עשרה לפני חגא: עני. אפילו צהפסק מרובה: למיסה. תפילת חגא: בחצות הלילה. ויש אומרים כחלות הלילה. וצומננו רוב אנשים אינן מתקהלים וזה סימן של ירידת הדורות: ב מבינין. לאז חגא. ואפילו צמית שאין לו מעשנה מבינין אע"פ שאין לאז חגא דרך להכנס שזה מנהג אצמינו צדינו: פשטידות. הממולאות פרות כחושות שהן טעם מקדם לחציה: גזרים. לאילי הצפון: שרי. מין יין מספרד. וטעמא דר' נועל שהשרי ישמח את לב אצ חגא צומן עבודתו: פזמקאה. כמין גרצ ארוך: אצטבת האח. מדף למעלה מן האח. וקובעין שם כדי שלא יטריח אצ חגא למנחה: בתחתית המטה. כדי שימנחה הישן מיד צבוקר: בין כך ובין כך. מסמינין החכמים לטעמא דר' רודאלף אבל מתירים הקציעה צמחית המטה משום שהכנסת אורחים הוא לאז חגא דלריך להכנס בחוך הצמית למנחה הפזמקאה וקובעין שם כדי שתימנח צאוחו מקום צכל צית וצית: ג מתפללים. ומתחננים צבוצד ראש וצכוונה רבה ואומרים יהי רצון שלא תהי מתנה זו עוד זוג גרצים מדודתי: בין תכלת ללבן. כלומר צין דיו תכלת ונייר לבן שהרי מאז ואילך יוכל אדם לקרוא את שם השולח: עד זמן אכילת הסעודה. לפי תומר התפלה אין לאכול קודם כך ואפילו סעודה של מנחה: משלש שעות. ציום שדרך צני מלכים הוא לעמוד בשעה השלישית וצחגא נחשב כל אדם כצן מלך: ד לא יעבוד. דכתיב גא"ד רעס"ט י"י מער"י ג'ענטלמע"ן: מקצועות חיונים. דאי ישבתו עובדים אלו אין הציבור יכול לעמוד. וכן הלכה: ובחולו של מועד. כלומר הימים צין שתי ימים הראשונים של חגא ויום ראשון של יואר: ה וסועדין. צו ציום: בשני ובשלישי. צצבוע הצא דאין עובדים צצמית וציום ראשון על כל פנים ולכן דוכין השצות כדי שלא יפסידו העם. ונראה לי שזה מנהג אנגליה: ו ראש השנה. יום ראשון של

חגא ערבי חגא פרק ה

חצות ונוהגין להתחבר בשיר בחצות. וביום סועדין ואין עובדין. וגם מחליטין החלטות טובות: ז המתנות שהיה החביב שולח במספרם ביום ראשון היה שולח חוגלה בעץ אגם. בשני היה שולח תורים. בשלישי היה שולח תרנגולות צרפתיות. ברביעי היה שולח ציפורים מפיחות. בחמישי היה שולח טבעות זהב. בשישי היה שולח אווזות מטילות. בשביעי היה שולח ברבורים שוחים. בשמיני היה שולח עלמות מחליבות. בתשיעי היה שולח מתופפים מתופפים. בעשירי היה שולח חלילנין מנגנין. בעשתי עשר היה שולח שרות מרקדות. בשנים עשר היה שולח אדונים דולגין:

סליק מסכת חגא

מתנת זהב

ינואר: עד חצות. כדי להכניס את השנה החדשה: להתחבר. צרעות הרצים: בשיר. יש מסורה לשיר את אול"ד לאנ"ג ואי"ן: וביום. של ראש השנה: סועדין. יש אומרים שסגולה היא לאכול את שאריות ההודו: החלטות. רעזאלושאנ"ז זלע"ז: ז במספרם. כלומר צום ראשון היה שולח מתנה אחת צום שני שתי מתנות וכו' וגם היה מוסף צום שני את מתנת יום ראשון מלצד מתנות היום ובשלישי את של שני וכו': ביום ראשון. של חגא: חוגלה. עוף חום ושמנמן. פארטריר"ג' זלע"ז. וחוגלה זגמטריה היא נ"ז נגד שבועות השנה שהרי חוגגין את חגא צסוף השנה: בעץ אגם. נ"ז ועוד י"ז נגד ימי חגא הוא ס"ד וזה גמטריא את אגס: תורים. שהם רוחשין חיצה לזוגיהם ולצאצאיהם וחגא זמן רבון טוב הוא: תרנגולות צרפתיות. עדנין הן ושלשמן נשקלין כהודו אחת: ציפורים מפיחות. מין ליפור שחורה. קאל"י ציר"ד זלע"ז. ושירחם משמח את לז החציה: טבעות זהב. זכר למתנות החכמים: אווזות מטילות. מנהג ישן הוא לאכול אווזה זחגא אע"פ שבזמנינו יש מסורה לאכול הודו: ברבורים שוחים. שהם לצנים וסגולה הם לחגא לצן שזה חלום עיקרי של כל זן אדם דכתיב אי"ס דרימינ"ג א"ז א' וי"ע קריסמא"ס: עלמות מחליבות. זכר למינקת שהניקה את התינוק ציום צרימו: מתופפים. זכרון למעשה ההכרזה: חלילנין מנגנין. ראוי לנגן זחגא לשם שמחה וראוי לנגן זחליל שהוא ראשי חיצות של חג לכבוד יום לידתו: שרות מרקדות. לרקוד לכבוד חגא. וכשהן רוקדין עם החציה יש י"ז רוקדין וזה גמטריא את חגא: אדונים דולגין. נגד י"ז חסידיו שדלגו מיהדות כדי שיהיו דמיהם שונות:

סליק מסכת חגא